

การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์

Development of Supervision Model within Educational Institutions Under Vocational Education, Uttaradit Province

ธนัชชา ยมมนา¹ หยกแก้ว กมลวรเดช² สุรเชษฐ์ บุญรักษ์³

Thanatcha Yommana, Yokkaew Kamolvoradej, Surachet Boonyarug

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการ 6 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 6 คน และครูนิเทศก์สาขาวิชา 48 คน รวม 60 คน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการ 2 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 1 คน ครูหัวหน้าสาขาวิชา จำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัญหาของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับสภาพปัญหาจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ และด้านการประเมินผล และรายงานผลการนิเทศ

2. รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ จะเน้นหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติงาน วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อให้ผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ มีความรู้ ความเข้าใจ และนำรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนวิธีดำเนินการของรูปแบบ มีขั้นตอน คือ การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการนิเทศ การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติตามแผนการนิเทศ และการประเมินผลและรายงานผล มีการประเมินผลของรูปแบบ คือ มีการวางแผนหลักเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับการปฏิบัติการนิเทศ และเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ คือ ผู้บริหาร ครูในสถานศึกษา ตระหนักและให้ความสำคัญของการดำเนินการนิเทศภายใน มีการกำหนดแผนการนิเทศ และมีการประเมินผลการนิเทศ

คำสำคัญ (Keywords) : การพัฒนารูปแบบ; การนิเทศภายในสถานศึกษา; อาชีวศึกษา

Received: 2023-06-25 Revised: 2023-07-04 Accepted: 2023-07-06

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Education Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: thanatcha0210@hotmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer, Graduate School Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: yokkaew.kam@live.ur.ac.th

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer, Graduate School Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: edboonyarug@live.ur.ac.th

Abstract

This research article aimed to study the problem condition and supervision patterns within educational institutions under the vocational education, Uttaradit province. The population used in this research consisted of 6 directors, 6 deputy academic directors, and 48 academic supervisors, totally 60 people. The target group included 2 directors, 1 deputy academic directors, 5 subject chairpersons, and 1 expert, totally 9 people. Research tools were questionnaires and interview forms. The statistical instruments used to analyze the data were mean, standard deviation, and content analysis.

The results showed that followings.

1. Problems of internal supervision of educational institutions under the vocational education in Uttaradit Province, with all 4 aspects sorted from the most to the least, were: the survey of current conditions, problems and needs; supervision within educational institutions; supervision Operations supervision planning; and evaluation and reports on supervision results.

2. The form of internal supervision of educational institutions under the vocational education in Uttaradit Province, consisting of the principles of the model, should focus on the principles of participatory work, sharing opinions, planning and working together. It is suggesting that the model purposes should inform the administrators, supervisors and supervision recipients to have knowledge, so that they would understand and apply the form of supervision within educational institutions for the educational quality development.

As for the method of operation of the model, there are steps: surveying current conditions, problems and needs of supervision, supervision planning, implementation of the supervision plan, and evaluation and reporting. There are a model evaluation and its criteria orientation, consistent with the supervision practice and the success conditions of the model. The administrators and teachers in educational institutions should realize its importance to the internal supervision operations. There is a supervision plan and supervision evaluation.

Keywords: model development; supervision within educational institutions;
vocational education

บทนำ (Introduction)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา 6 “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” มาตรา 22 “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” มาตรา 24

“กระบวนการจัดการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้ 1) จัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและ แก้ปัญหา 3) ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนจากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็นรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) จัดการเรียนการสอนโดย ผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่ง วิทยาการประเภทต่าง ๆ 6 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมพัฒนา ผู้เรียนตามศักยภาพ” มาตรา 30 “ให้ สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา” ประกอบกับพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 6 กล่าวว่า“การจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้น การผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ให้มีคุณภาพและ มาตรฐาน สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ความต้องการของตลาดแรงงาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนา ผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะที่สามารถนำไปประกอบอาชีพใน ลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ (หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2556: 7)

การนิเทศภายในสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาครู และบุคลากรทาง การศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถความชำนาญเพิ่มพูนศักยภาพในการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนา ผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทของการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นตลอดเวลา รวมทั้ง เป็นการช่วยเหลือครู ให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถทันกับการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งการนิเทศภายในยังเป็น ยุทธศาสตร์ของผู้บริหารในการแก้ไขปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรในสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ จรินทร์ อดุลสาเห (2564: 59) ได้กล่าวถึงความจำเป็นสถานศึกษาการ นิเทศภายในโดยสรุปว่า การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นสำหรับทุกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทัน กับ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นตลอดเวลา รวมทั้งเป็นการช่วยเหลือครูให้เป็นบุคคลที่ ความสามารถทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อีกทั้งการนิเทศภายในยังเป็นยุทธศาสตร์ ของผู้บริหารในการ แก้ไขปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีความจำเป็นต่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างยิ่งทั้งนี้เพราะเป็นการนิเทศที่ตรงกับ ปัญหาและความต้องการของ สถานศึกษาผู้บริหารหรือผู้ทำการนิเทศรู้ปัญหาอย่างแท้จริง และเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ ทำงานเป็นการพัฒนาตนเองและมีการดำเนินการได้รวดเร็วตรงสภาพปัญหาและความต้องการ ถือว่าเป็นการ นิเทศที่ดีที่สุด ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ (2564: 21) ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศภายใน สถานศึกษาโดยสรุปว่า การนิเทศภายในสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาประสิทธิภาพการ

จัดการศึกษาของสถานศึกษา เนื่องจากบุคลากรในสถานศึกษาเป็นผู้ที่รู้ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาได้ดีที่สุด จึงจำเป็นต้องร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติการนิเทศ และร่วมกันประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

จากความสำคัญและปัญหาดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อนำผลของการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพการนิเทศภายในของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ จะนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมและยกระดับมาตรฐานการนิเทศภายในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นการศึกษาสภาพปัญหาของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผลและรายงานผล

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ซึ่งเป็นการวิจัยในเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 6 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 6 คน และครูนิเทศก์สาขาวิชา จำนวน 48 คน รวมจำนวน 60 คน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน หัวหน้าสาขาวิชา จำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

เป็นการศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรดิตถ์ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ วิทยาลัยการอาชีพพิชัย วิทยาลัยรัตนประสิทธิ์วิทย วิทยาลัยสารพัดช่างอุดรดิตถ์ และวิทยาลัยเทคโนโลยีอุดรดิตถ์

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาตั้งแต่ มิถุนายน 2565-พฤษภาคม 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชนิด ได้แก่

2.1 แบบสอบถามใช้เก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย 3 ตอนซึ่ง ตอนที่ 1 สอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ตอนที่ 2 สอบถามสภาพปัญหามีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

5 ระดับ (rating scale) และตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด โดยแบบสอบถามมีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.8 กับ 1.0 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.967

2.2 แบบสัมภาษณ์ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ซึ่งตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพของกลุ่มเป้าหมาย และตอนที่ 2 เป็นกรอบประเด็นสัมภาษณ์โดยนำค่าดัชนีสภาพปัญหาลำดับที่ 1-3 ในแต่ละด้านของการนิเทศภายในสถานศึกษาของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ มาเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เพื่หารูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังประธานอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ในการออกหนังสือขออนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับสถานศึกษาที่เป็นประชากรตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1

3.2 นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลของประธานอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ส่งในรูปของแบบสอบถาม (paper) และแบบ QR Code ของ Google forms ส่งให้แก่สถานศึกษาเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือน มกราคม 2566 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2566 ได้ข้อมูลกลับคืนมา ร้อยละ 100

3.3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาและตรวจสอบความถูกต้อง ถ้ามีการตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ดังนี้

3.4 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังประธานอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ในการออกหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

3.5 ผู้วิจัยเตรียมการสัมภาษณ์โดยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่จะสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าพร้อมส่งประเด็นที่จะสัมภาษณ์ให้ก่อนล่วงหน้า

3.6 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามที่นัดหมายในระหว่างเดือนเมษายน 2566 และขอสัมภาษณ์ด้วยตนเองพร้อมขออนุญาตบันทึกเทปสัมภาษณ์แล้วรีบถอดเทปเพราะจะได้ไม่หลงลืมประเด็นรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้รับจากการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

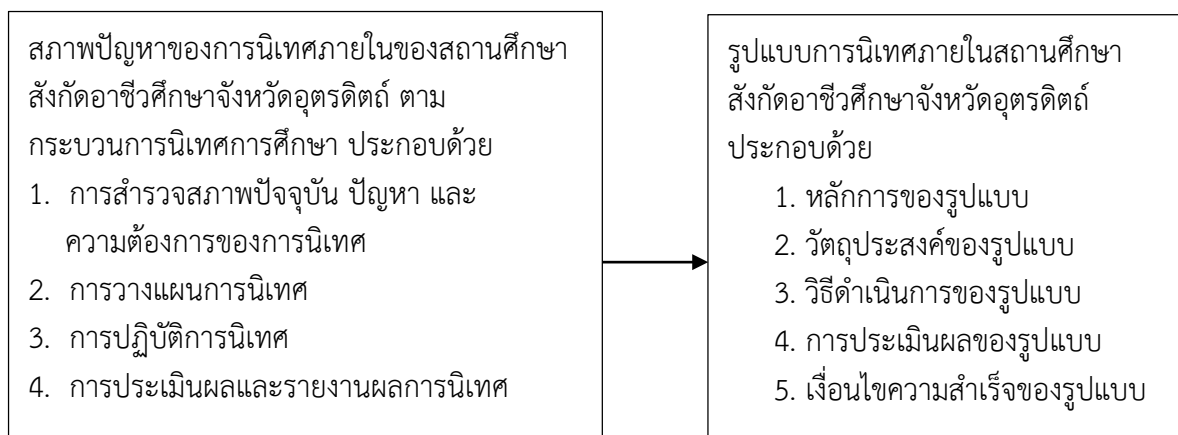
ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาดำเนินการ ดังนี้

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพปัญหาของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา

4.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คนนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ดำเนินการจัดกลุ่มและเรียบเรียงข้อมูลโดยการจัดลำดับเนื้อหาที่ต้องการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้ผนวกกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสร้างรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้า เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังตารางภาพต่อไปนี้

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ดังตาราง ดังนี้

กระบวนการนิเทศภายใน	สภาพปัญหา			การจัดอันดับ
	μ	σ	ระดับ	
1. ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.19	0.75	มาก	1
2. ด้านการวางแผนการนิเทศ	4.15	0.76	มาก	3
3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	4.16	0.71	มาก	2
4. ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ	4.12	0.78	มาก	4
รวม	4.16	0.77	มาก	-

จากตารางพบว่า สภาพปัญหาของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ และด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ ตามลำดับ

2. รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย

2.1 หลักการของรูปแบบ คือ แนวคิดหรือทฤษฎีพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ โดยต้องอาศัยหลักการมีส่วนร่วม หลักการวางแผน หลักการทำงานเป็นทีม โดยยึดความต้องการของครูเป็นหลัก จะทำให้ครูสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับจากการนิเทศไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาตนเองอันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน

2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ มีความรู้ความเข้าใจ และนำรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในการพัฒนาการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 วิธีดำเนินการของรูปแบบ ประกอบด้วย

2.3.1 การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการนิเทศ สถานศึกษาต้องมีการวิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อกำหนดความจำเป็นในการนิเทศ มีวิเคราะห์สาเหตุเพื่อหาแนวทางแก้ไขให้สอดคล้องกับปัญหาในการนิเทศ กำหนดประเด็นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการนิเทศ รวมถึงการประมวลทางเลือกในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารและครูได้ทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครูให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนไปด้วยดี โดยการให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้นติดตาม เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือเป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ผู้เรียนของสถานศึกษา

2.3.2 การวางแผนการนิเทศ การนำสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษามาทำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยสถานศึกษามีการนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการสำรวจมาวางแผนในการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการประชุมชี้แจง การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง จัดทำโครงการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และบริบทของสถานศึกษาไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา กำหนดขอบเขตวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบในการดำเนินการนิเทศและการจัดทำปฏิทินการนิเทศ มีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นระบบ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อประเมินผลในการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) นำไปแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้ไปในทิศทางที่ดีขึ้น ตลอดจนการสร้างเสริมกำลังใจให้กับผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

2.3.3 การปฏิบัติการนิเทศ การปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ตามขั้นตอน ซึ่งสถานศึกษาต้องมีการประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจบทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนการนิเทศ มีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีนโยบายให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานนิเทศ มีการประชุมสรุปผลการนิเทศและนำข้อมูลไปใช้ดำเนินการต่อไป จัดบรรยากาศการนิเทศภายในที่มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอรวมถึงการกำกับติดตามการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนการที่วางไว้

2.3.4 การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศหมายถึง การตรวจสอบติดตามความก้าวหน้าและวัดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยสถานศึกษามีการกำกับ ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแผนการนิเทศ สถานศึกษามีการตรวจสอบปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนิเทศภายใน สถานศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศภายในสถานศึกษาตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการนิเทศ มีการรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา และแจ้งให้ครูในสถานศึกษาทราบโดยทั่วกัน สถานศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

2.4 การประเมินผลของรูปแบบ คือ มีการวางแผน หลักเกณฑ์หรือเครื่องมือการประเมินที่สอดคล้องกับการปฏิบัติการนิเทศ มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการประเมินและรายงานผลการนิเทศภายในเน้นการมีส่วนร่วม มีการนำผลประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนางาน

2.5 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา ตระหนักและให้ความสำคัญของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการกำหนดนโยบายและแผนการนิเทศ ปฏิบัติตามแผนการนิเทศที่กำหนดไว้ และมีการประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่องและนำเอาผลการประเมินมาปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลวิเคราะห์รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัญหาของการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพปัญหา เป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการนิเทศทั้งนี้ การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการนิเทศ สถานศึกษาต้องมีการวิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อกำหนดความจำเป็นในการนิเทศ มีวิเคราะห์สาเหตุเพื่อหาแนวทางแก้ไขให้สอดคล้องกับปัญหาในการนิเทศ กำหนดประเด็นจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการนิเทศรวมถึงการประมวลทางเลือกในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารและครูได้ทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครูให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนไปด้วยดี โดยการให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้น ติดตาม เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือเป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ผู้เรียนของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ (2564: 33) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 1 พบว่า การสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การสำรวจสภาพความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นที่ผู้บริหารและครูได้ทำงานร่วมกันของผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู ให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนไปด้วยดี โดยการให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้น ติดตาม เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือเป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ผู้เรียนของสถานศึกษา การที่สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศ สำรวจข้อมูลจากการปฏิบัติงานทั้ง 4 ฝ่ายและแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษาการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก การวิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด รวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการนิเทศภายในสถานศึกษาและนำผลการประเมินที่หลากหลายมากำหนดความต้องการจำเป็นในการภายในสถานศึกษา

2. รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย

2.1 หลักการของรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ คือ แนวคิดหรือทฤษฎีพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ โดยต้องอาศัยหลักการมีส่วนร่วม หลักการวางแผน

หลักการทำงานเป็นทีม โดยยึดความต้องการของครูเป็นหลักจะทำให้ครูสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับจากการนิเทศไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาตนเองอันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ (2564: 93-94) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 1 ได้กล่าวไว้ว่า หลักการของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1.หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ ในการนิเทศการศึกษภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก ในบทบาทต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เช่น การเป็นผู้นิเทศ หรือการเป็นผู้รับการนิเทศ คณะทำงานหรือคณะทำงานต่าง ๆ โดยให้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมเสนอแนะ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบในการที่จะทำให้การนิเทศดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ร่วมกัน 2.หลักการวางแผน หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความพร้อมสูงสุดต่อการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งครอบคลุมถึงการกำหนดปัญหาสำคัญเพื่อการนิเทศ การวิเคราะห์ความต้องการนิเทศของผู้รับการนิเทศ การกำหนดวัตถุประสงค์การนิเทศ การกำหนดเนื้อหาการนิเทศ การประเมินพฤติกรรมเบื้องต้นก่อนการนิเทศ การกำหนดกิจกรรมการนิเทศ การกำหนดกลุ่มผู้รับการนิเทศ การกำหนดเวลาการนิเทศ การกำหนดสถานที่ปฏิบัติการนิเทศและการเลือกทรัพยากรเพื่อการนิเทศ ซึ่งการวางแผนดังกล่าวจะทำให้เกิดความพร้อมและส่งผลให้การปฏิบัติการนิเทศดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ 3.หลักการทำงานเป็นทีม หมายถึง การสร้างและพัฒนาทีมงานเป็นความร่วมมือร่วมใจของผู้บริหารครูผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ หรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ต้องอาศัยความเข้าใจ ความผูกพัน และความร่วมมือซึ่งกันและกันของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกสามารถทำงานร่วมกันจนประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายสูงสุดของทีมได้

2.2 วัตถุประสงค์รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า วัตถุประสงค์รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา ประกอบไปด้วย

2.2.1 เพื่อพัฒนาผู้บริหารและครูผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษา

2.2.2 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศภายในสถานศึกษา นำรูปแบบไปใช้ในการนิเทศการศึกษามีประสิทธิภาพในสถานศึกษา

2.2.3 เพื่อให้ผู้รับการนิเทศนำผลที่ได้จากการดำเนินการตามรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.4 เพื่อสร้างการทำงานร่วมกันของครูแบบกัลยาณมิตร มีความเข้าใจซึ่งกันและกันของทุกฝ่ายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จของผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัย ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ (2564: 94) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 1 ได้กล่าวไว้ว่า วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ประกอบด้วย

1) เพื่อพัฒนาผู้บริหารและครูผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษาขนาดเล็ก

2) เพื่อให้ผู้บริหารและครูผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศภายในสถานศึกษานำรูปแบบไปใช้ในการนิเทศการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษาขนาดเล็ก

3) เพื่อให้ผู้รับการนิเทศนำผลที่ได้จากการดำเนินการตามรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 วิธีดำเนินการรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย 1.การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการนิเทศ 2.การวางแผนการนิเทศ 3.การปฏิบัติการนิเทศ และ 4.การประเมินผลและรายงานผล ทั้งนี้เป็นเพราะวิธีการดำเนินการนิเทศการศึกษา ทั้ง 4 ขั้นตอน เป็นกระบวนการนิเทศการศึกษาที่มีนักการศึกษาหลายๆ ท่านได้กล่าวไว้และผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์ เป็นกระบวนการนิเทศ 4 ขั้นตอน ดังกล่าวมาแล้ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาจริย์ หงษ์แก้ว (2563: 97) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. พบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง ลำดับขั้นตอนในการทำงานร่วมกันอย่างมีแบบแผนระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1.การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2.การวางแผนการนิเทศ 3.การปฏิบัติตามแผนและการนิเทศ 4.การประเมินผลนิเทศ

2.4 การประเมินผลของรูปแบบ คือ มีการวางแผน หลักเกณฑ์หรือเครื่องมือการประเมินที่สอดคล้องกับการปฏิบัติการนิเทศ มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการประเมินและรายงานผลการนิเทศภายในเน้นการมีส่วนร่วม มีการนำผลประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนางาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาจริย์ หงษ์แก้ว (2563: 125) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ได้กล่าวถึง แนวการประเมินรูปแบบ คือ การกำหนดแนวทางและเครื่องมือในการประเมินผลรูปแบบ ตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และการประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบว่ารูปแบบที่ทำหน้าที่ตามที่ออกแบบไว้มากน้อยเพียงใด เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด ตลอดจนกำหนดแนวทางในการพัฒนา

2.5 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ประกอบด้วย

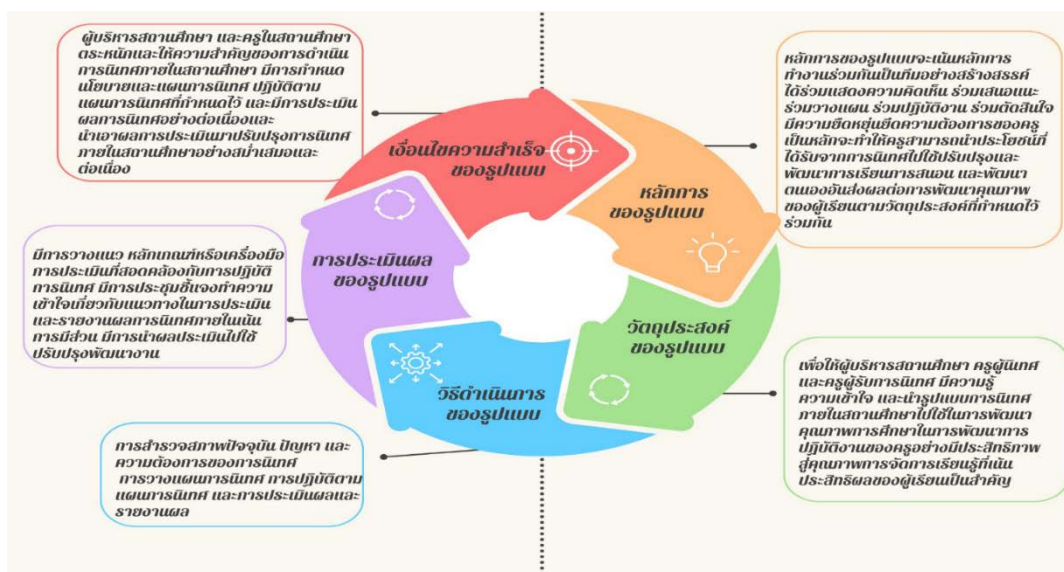
2.5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา ตระหนักและให้ความสำคัญของการดำเนินการนิเทศการศึกษา

2.5.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา กำหนดนโยบายและแผนการนิเทศที่ชัดเจน และปฏิบัติตามแผนการนิเทศที่กำหนดไว้

2.5.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ช่วยเหลือและสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้รับการนิเทศ อีกทั้งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ทั้งสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษามีการประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และนำเอาผลการประเมินมาปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ (2564: 95-96) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ตระหนักและให้ความสำคัญกับการนิเทศภายใน จึงทำให้เกิดความพร้อมในการนิเทศภายใน โดยมีการกำหนด

นโยบายและแผนการนิเทศ ปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ประเมินและนำเอาผลการนิเทศมาปรับปรุงอยู่เสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะการนิเทศภายในถือเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นิเทศ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อให้การนิเทศบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ตลอดจนส่งเสริมช่วยเหลือและสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้รับการนิเทศอีกทั้งอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ทั้งสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 1 รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์สามารถนำมารวบรวมและสังเคราะห์เป็นรูปแบบที่นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้ 4 ขั้นตอน คือ

1. หลักการของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ คือ แนวคิดหรือทฤษฎีพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ โดยต้องอาศัยหลักการมีส่วนร่วม หลักการวางแผน หลักการทำงานเป็นทีม โดยยึดความต้องการของครูเป็นหลักจะทำให้ครูสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับจากการนิเทศไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาตนเองอันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ มีความรู้ ความเข้าใจ และนำรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในการพัฒนาการปฏิบัติงานของครูอย่างมีประสิทธิภาพสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นประสิทธิภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. วิธีดำเนินการของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย 1. การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการนิเทศ 2. การวางแผนการนิเทศ 3. การปฏิบัติการนิเทศ และ 4. การประเมินผลและรายงานผล

4. การประเมินผลของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ คือ มีการวางแผน หลักเกณฑ์หรือเครื่องมือการประเมินที่สอดคล้องกับการปฏิบัติการนิเทศ มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการประเมินและรายงานผลการนิเทศภายในเน้นการมีส่วนร่วม มีการนำผลประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนางาน

5. เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา ตระหนักและให้ความสำคัญของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการกำหนดนโยบายและแผนการนิเทศ ปฏิบัติตามแผนการนิเทศที่กำหนดไว้ และมีการประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่องและนำเอาผลการประเมินมาปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในต้องตระหนักในความสำคัญทางการนิเทศภายในตลอดจนให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศอย่างจริงจัง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นิเทศต้องมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในและเป็นผู้ดำเนินการขับเคลื่อนจึงจะทำให้การนิเทศภายในส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนหลังจากการนำรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

2.2 ควรวิจัยการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

เอกสารอ้างอิง (References)

- จรินทร์ อุตสาหะ. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปาจริย หงษ์แก้ว. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ. (2564). รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 1. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2556). เอกสารแนวทางการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.